

AUTOREFERAT

1. Imię i nazwisko: Jarosław Grzegorz Pacuła

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe

1. studia wyższe

a) kwiecień 2003 r.

- magister filologii polskiej
- dyplom wydany przez Wydział Filologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
- temat pracy dyplomowej: *Problemy „epistolografii lagrowej” w świetle języka i aktu komunikacji*
- promotor: prof. zw. dr hab. Krystyna Kleszczowa, recenzent: prof. dr hab. Artur Rejter

b) listopad 2006 r.

- doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa
- dyplom wydany przez Wydział Filologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
- temat rozprawy: *Rzeczywistość obozowa odzwierciedlona w polszczyźnie więźniów oświęcimskich. Studium leksykalno-semantyczne*
- promotor: prof. zw. dr hab. Krystyna Kleszczowa, recenzenci: prof. dr hab. Jadwiga Zieniukowa (Instytut Sławistyki PAN), prof. dr hab. Stanisław Borawski (Zakład Historii i Pragmatyki Języka Polskiego, Uniwersytet Zielonogórski)

2. studia podyplomowe

a) kwalifikacyjne studia z zakresu terapii pedagogicznej (Wyższa Szkoła Menedżerska w Legnicy, 2017)

b) kwalifikacyjne studia z logopedii (Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Brzegu, planowane ukończenie – październik 2018 r.)

c) kwalifikacyjne studia z doradztwa zawodowego i przedsiębiorczości (Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Brzegu, planowane ukończenie – czerwiec 2018 r.)

d) kwalifikacyjne studia z zakresu zarządzania w oświacie (Wyższa Szkoła Nauk Pedagogicznych w Łodzi, 2018)

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu

2002 – 2009 — nauczyciel wiedzy o kulturze i języka polskiego w Liceum Ogólnokształcącym Mistrzostwa Sportowego w Oświęcimiu oraz w Gimnazjum Mistrzostwa Sportowego w Oświęcimiu

2007 – 2009 — wykładowca w Katedrze Polonistyki na Wydziale Humanistyczno-Społecznym Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej (zatrudnienie na podstawie umowy zlecenia)

2009 – nadal — adiunkt w Katedrze Teorii i Praktyk Komunikacji (po zmianach w 2018 r. włączonej w strukturę Katedry Polonistyki) na Wydziale Humanistyczno-Społecznym Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej

2017 – nadal — terapeuta pedagogiczny w Szkole Podstawowej w Malcu

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.):

a) tytuł osiągnięcia naukowego

Jarosław Pacuła, *Polszczyzna w GUŁagu. Leksyka*, Bielsko-Biała: Wydawnictwo Naukowe Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, 2018, ss. 461.

Jarosław Pacuła, *Polszczyzna w GUŁagu. Słownik*, Bielsko-Biała: Wydawnictwo Naukowe Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, 2018, ss. 689.

(recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Halina Karaś [Instytut Języka Polskiego UW], dr hab. Anna Zych [Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej UŚ])

b) omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Badanie języka obozowego – czy to łagrowo-zesłańczego, czy łagrowego – jest problemem niezwykle złożonym. Z tego też powodu w pracy *Polszczyzna GUŁagu* z konieczności przedstawiłem tylko kilka kwestii możliwych do poddania obserwacji lingwistycznej. Za cele postawiłem sobie opis zasobu słownikowego polszczyzny łagrowo-więziennie-zesłańczej (w układzie tematycznym), zbadanie udziału języka rosyjskiego w kształtowaniu się polszczyzny funkcjonującej wśród zesłańców i osób osadzonych w więzieniach i obozach, a także zaprezentowanie destrukcyjnej funkcji języka funkcjonującego w instytucjach sowieckiego systemu represji. Wszystkie te zagadnienia omawiam na tle historycznym, politycznym i społecznym.

Choć język łagrów niemieckich i więzień gestapowskich został poddany wnikliwej obserwacji językoznawczej, to wciąż poza obszarem szerszych badań pozostaje polszczyzna tiuremno-łagrowa i zesłańcza (V. Klemperer, W. Oschlies, W. Kuraszkiewicz, D. Wesołowska). Podjęcie przeze mnie tematu funkcjonowania polszczyzny w sytuacji ekstremalnej oraz związanego z tym zagadnienia oddziaływa-

nia języka rosyjskiego na polszczyznę zesłańców i więźniów łagrów znajduje uzasadnienie tak w apełach samych deportowanych, jak i postulatach językoznawców. Warto przy tym zauważyć, że za granicą – zwłaszcza w Rosji – obserwacje języka GUŁagu są częste (I. Guberman, N. Winogradow, D. Lichaczow, B. Bien-Jakow, D. Bałdajew, W. Bielko, I. Isupow, H. Marquess, M. Galler, J. Rossi), z kolei obserwacje polszczyzny funkcjonującej wśród osób przebywających na zesłaniu w Rosji albo dotyczą wieku XVII i XVIII (A. Pihan-Kijasowa), albo też mają charakter przyczynkowski (W. Decyk, D. Wesołowska, D. Ostaszewska, B. Bartnicka). Opracowanie *Polszczyzna w GUŁagu* wypełnia również lukę w badaniach nad wpływami rosyjskimi (w odniesieniu do polszczyzny XIX-wiecznej opracowała je przede wszystkim H. Karaś). Praca przedstawiona jako osiągnięcie naukowe przewodu habilitacyjnego dopełnia dotychczasowe badania poświęcone oddziaływaniu ruszczyzny na język polski okresu sowieckiego, a zarazem jest odpowiedzią na apel reprezentantów innych dyscyplin niż językoznawstwo, aby pogłębiać dociekania na temat języka totalitaryzmu.

Językoznawcy zajmujący się problematyką języka w sytuacjach ekstremalnych niejednokrotnie mają wątpliwości co do przyjmowanych sposobów jego badania (zob. D. Wesołowska). Za uzasadnione uznałem odwoływanie się przy obserwacji polszczyzny łagrowej do analiz poświęconych językowi łagrowemu – tak z powodów o charakterze lingwistycznym, jak i historyczno-społecznych. Otóż doświadczenia sowieckie posłużyły hitlerowcom do stworzenia analogicznego ludobójstwa. Drugą istotną sprawą stała się specyfika materiału poddanego ekscerpcji (jest to faktografia opisująca realia niejednokrotnie przekraczające ludzką wyobraźnię, bez precedensu w dziejach ludzkości, wymagające nazwania wielu faktów, które nie mają swoich odpowiedników w „życiu na wolności”).

Jeśli chodzi o podstawę materiałową opracowania *Polszczyzna w GUŁagu*, założyłem, że najkorzystniejsze będzie sięgnięcie zarówno do źródeł prymarnych, szczególnie wspomnień i relacji, a także sekundarnych, niezbędnych dla zrozumienia poszczególnych kwestii językowych, mających charakter pomocniczy. Ważności faktografii obozowo-zesłańczej (wywiadów, listów i relacji byłych więźniów obozów pracy przymusowej w ZSRR oraz osób deportowanych na tereny Syberii, Kazachstanu, Uzbekistanu itp.), jej wartości dokumentalnej chyba nie trzeba argumentować. Mam przy tym świadomość, że różna jest ich waga, jako że nasycenie ich językiem obozowo-zesłańczym determinują różne czynniki, z których najważniejsze to: moment spisania wspomnień (czas, jaki upłynął od pobytu w obozie i na zesłaniu, okres przebywania w obozach (im dłuższy, tym silniejsze piętno odciska na języku) i zwykła, ludzka pamięć. Wartość badawcza tekstów wykorzystanych w pracy tkwi w tym, że są one bardzo przydatne szczególnie wtedy, gdy analizowane problemy nie mogą być poddane bezpośredniej obserwacji.

Podstawę materiałową opracowania stanowi zbiór 1757 jednostek słownikowych, przy czym po uwzględnieniu wariantów graficznych i fonetycznych, z jakimi zetknąłem się w źródłach, liczba ta wzrasta do blisko 2300. Analizowane przez mnie teksty przekraczają liczbę siedmiuset, przy czym mają one różną objętość i różnoraki charakter – od obszernych prozatorskich opowieści począwszy, przez wywiady i listy, a skończywszy na kilkunastozdaniowych wypowiedziach tematycznych. Każdy z tych

tekstów w różnym stopniu jest nasycony charakterystycznym słownictwem odnoszącym się do realiów, o których mówią ich autorzy. Opracowanie danej jednostki słownikowej składa się z trzech części – definicyjnej, identyfikacyjnej (wskazującej postać wyrazu obcojęzycznego, etymologię) i ilustracyjnej (przytoczenia cytatów, w ilościach i rozmiarach uznanych przez piszącego za konieczne minimum). Przytaczając daną jednostkę słownikową, podałem jej wszystkie spotkane wersje graficzne – odnotowane we wspomnieniach zgodnie z poprawną wymową rosyjską, zapisane w postaci zapamiętanej z „żywej mowy” oraz oddane w formie transliteracji.

Przyjęta przeze mnie w opracowaniu klasyfikacja zapożyczeń odsyła do podziału najczęściej stosowanego w badaniach językoznawczych (np. w pracach H. Karaś), ale z pewną modyfikacją – wydzieliłem kategorię cytatów. W analizach wyodrębniłem więc: cytaty, zapożyczenia leksykalne właściwe (formalnosemantyczne, materialne), zapożyczenia (kalki) strukturalne, zapożyczenia semantyczne (repliki znaczeniowe). Przyjąłem również, że rusycyzmami są te elementy języka, które do polszczyzny trafiły wprost z ruszczyzny, a więc także te słowa i konstrukcje językowe, które prymarnie wywodzą się z innych języków, ale w polszczyźnie więźniarsko-zesłańczej pojawiły się jako zapośredniczone przez ruszczyznę (zwłaszcza ruszczyznę GUŁagu). Leksykalistyczne ujęcie problemu pozwoliło mi na klarowną prezentację zgromadzonego materiału. Stoję przy tym na stanowisku, że mało prawdopodobna jest bezpośrednia adaptacja przez polszczyznę słownictwa z innych języków (np. rutenizmów i turkizmów) – w obliczu konieczności posługiwania się przez deportowanych językiem rosyjskim (był to język „uniwersalny” w kontaktach deportowanych z miejscową ludnością i ze współwięźniami [większość to osoby rosyjskojęzyczne], a ponadto był wymagany przez władze w oficjalnych kontaktach [tzw. ruszczyzna radziecka/sowiecka]) leksyka należąca do innych języków mogła być przede wszystkim zapośredniczona.

Analizy zgromadzonego materiału wskazały na silne oddziaływanie rosyjskich żargonów przestępczych na język używany na zesłaniu. W ustaleniu proveniencji i znaczeń wielu jednostek pomocne stały się opracowania notujące słownictwo socjolektów złodziejskich, więźniarskich itd.

Praca *Polszczyzna w GUŁagu* składa się z dwóch zasadniczych części: pierwsza to tom z podtytułem *Leksyka*, w którym omawiam główne problemy związane z tematem oraz przedstawiam wyniki swoich obserwacji, natomiast druga, mająca podtytuł *Słownik*, gromadzi w układzie alfabetycznym wszystkie jednostki słownikowe, ich definicje, źródłosłowy i ilustracje tekstowe.

Jeśli chodzi o pierwszą część opracowania, poprzedza ją *Wprowadzenie*, a wieńczy *Zakończenie*, po którym zamieszczone zostały: wykaz źródeł, spis literatury przedmiotowej, indeks omówionych jednostek słownikowych.

W rozdziale *Założenia teoretyczno-metodologiczne* przedstawiłem przesłanki związane z podjęciem tematu, ujawniając luki w stanie badań nad oddziaływaniem ruszczyzny na język polski oraz uzasadniając potrzebę analiz polszczyzny funkcjonującej w instytucjach GUŁagu. W jednym z podrozdziałów omówiłem historyczne konteksty analizowanego problemu oraz kwestie dotyczące

interpretacji materiału, w następnym – zaprezentowałem podstawę materiałową opracowania i metody analiz.

Rozdział drugi nosi tytuł *Opis zasobu leksykalnego polszczyzny GUŁagu*. W ramach pierwszego podrozdziału omówiłem poszczególne jednostki wyekscerpowane ze źródeł, grupując je w jedenaście kategorii leksykalno-semantycznych (1. „śledztwo - sądzenie - więzienie”, 2. „społeczność więźniarska i zesłańcza”, 3. „przestrzeń GUŁagu”, 4. „zakwaterowanie”, 5. „praca”, 6. „ubiór”, 7. „żywność”, 8. „zdrowie i higiena”, 9. „zasady życia codziennego”, 10. „dobytek więźnia i zesłańca”, 11. „natura”). Z tym najobszerniejszym fragmentem opracowania łączy się podrozdział drugi, który stanowi komentarz odnoszący się do frekwencji słownictwa. W następnym podrozdziale – *Rusycyzacja polszczyzny (w) GUŁagu* – zaprezentowałem sposoby przejmowania leksyki rosyjskiej przez więźniów i zesłańców. Zwróciłem uwagę nie tylko na cytaty wyrazowe i frazeologiczne, pożyczki właściwe, kalki strukturalne i semantyczne, ale także na dublety i wariację leksykalną zapożyczeń. Kolejny podrozdział poświęciłem zagadnieniu obecności w polszczyźnie GUŁagu elementów słownikowych z innych języków niż ruszczyzna. Na złożony charakter polszczyzny więźniarsko-zesłańczej zwróciłem uwagę w podrozdziale *Intersocjolektalny charakter słownictwa GUŁagu*. W dwóch kolejnych podrozdziałach odniosłem się do bardzo wyrazistych kwestii związanych z analizowaną leksyką – ekspresywności i bogatej synonimii.

Rozdziałowi trzeciemu, zamykającemu monografię, nadałem tytuł *Destrukcyjna funkcja języka GUŁagu*. Zostały w nim zawarte problemy, które ujawniły się dopiero w trakcie lektury źródeł, podczas ekscerpcji materiału słownikowego. Dostrzegłem, że niemal wszyscy autorzy relacji zesłańczo-obozowych przywołują zrytualizowane wypowiedzi obsługi instytucji represyjnych, identyczne we wszystkich miejscach osiedlenia (osadzenia). Moim zdaniem służyły one nie tylko manipulacji, ale też pełniły funkcję destrukcyjną – począwszy od napisów widniejących na bramach wejściowych oraz przemówienia „powitalnego” komendantury więzienia, obozu, posiołka itd., przez tzw. „modlitwę”, czyli słowa uprzedzenia, z którymi konwojenci zwracali się do eskortowanych, komendy i połajanki nadzorców, wszechobecne wyzwiska czy też groźby kierowane w stosunku do więźniów, aż po meldowanie się osadzonych według określonych formuł językowych. Uważam, że wszystkie tego rodzaju akty językowe podobnie jak przemoc fizyczna ustawiały odbiorców w pozycji bezsilni, odbierały represjonowanemu poczucie ich własnej wartości, „odczłowieczały” ich. W moim przekonaniu takie „językowe dowody” – podobnie jak oficjalny język władzy (nowomowa) – potwierdzają, że ideologia sowiecka przewidywała nie tylko fizyczne unicestwienie „wrogów systemu”, ale też zakładała „przekuwanie charakterów”, a nawet realizację stopniowego odczłowieczania przeciwników ustroju, pozbawiania ich godności ludzkiej.

Druga część opracowania nosi tytuł *Polszczyzna w GUŁagu. Słownik*. Idea przyświecająca jego powstaniu tkwi w tym, że chociaż język zesłańczo-łagrowy jest dziś zjawiskiem historycznym, to świadomość jego istnienia i jego znajomość trzeba uznać za niezbędne z punktu widzenia interesu społecznego – i nie chodzi tutaj wyłącznie o względy naukowe i wydawnicze, ale o wartość tego języka

jako świadectwa i dowodu przestępczego charakteru funkcjonowania instytucji GUŁagu. Z uwagi na kwestie edytorsko-wydawnicze związane z liczebnością materiału leksykalnego i różnorodność podejmowanych zagadnień zdecydowałem się nie przywoływać ilustracji tekstowych w monografii *Polszczyzna w GUŁagu. Leksyka*, mając jednak na względzie, że mówienie o tym materiale językowym z pominięciem kontekstów jego występowania siłą rzeczy upraszcza jego semantykę, nie daje pełnego obrazu rzeczywistości w nim zawartego.

Materiał leksykalny ułożony jest alfabetycznie, podane są wariantywne postaci graficzne zaprezentowanych jednostek leksykalnych i ich znaczenie, przytoczone są cytaty ilustrujące funkcjonowanie jednostki leksykalnej w tekście oraz rosyjskie odpowiedniki słownikowe. Osobne miejsce zajmują w artykule hasłowym odnośniki do wyrażen synonimicznych lub bliskoznacznych.

W opracowaniu znalazły się jednostki w formach i znaczeniach występujących w źródłach objętych ekscerpcją, ale we wstępie do pracy zaznaczam, że niewykluczone jest istnienie również innych ich postaci (formy potencjalne są sugerowane między innymi przez odnotowane analogiczne konstrukcje morfologiczne i fonologiczne; np. nie odnotowano postaci *wieszczkapiorka*, a jedynie *wieszczkaptiorka*, choć w zbiorze pojawiają się formy *kapcior* i *kaptior* oraz *kapciorka* i *kaptiorka*). Zdaję sobie sprawę z niepełności zbioru wyekscerpowanego słownictwa, a także z hipotetycznego charakteru niektórych z podawanych definicji (szczególnie gdy dane leksemy pojawiają się wyłącznie jeden raz); w praktyce leksykologicznej wydaje się to jednak nieuniknione.

Słownik obejmuje zaadaptowane rosyjskie wyrazy i związki wyrazowe, cytaty rosyjskie, neosemantyzmy i neologizmy strukturalne (w przeważającym stopniu będące kalkami z ruszczyzny), dialektyzmy, wyrazy żargonowe i środowiskowe, które weszły do „gułagmowy” w ogóle, a w pewnym zakresie również skróty i skrótowce o proveniencji rosyjskiej. Poszczególne hasła słownika zwykle zawierają więcej niż jedną postać określanego wyrazu lub związku wyrazowego, przy czym pozycję czołową zajmuje forma najczęściej występująca w źródłach (tym samym czasem jest to cytat, niekiedy spolonizowana jednostka rosyjska, a w jeszcze innym przypadku kalka).

Praca *Polszczyzna w GUŁagu*, choć obszerna i dotykająca różnych kwestii językoznawczych, nie pretenduje do miana wyczerpującej monografii. Jej głównym celem jest opis słownictwa używanego przez Polaków w sowieckich więzieniach i obozach oraz na zesłaniu. Zdaję sobie sprawę z tego, że także jeśli chodzi o samą płaszczyznę leksykalną, nie jest to ujęcie całościowe (chronologia opracowania dotyczy wyłącznie okresu sowieckiego i istnienia GUŁagu, podczas gdy historia zesłań i katorgi jest znacznie dłuższa, nawet kilkuwiekowa). Wydaje się jednak, że w dalszej perspektywie możliwe jest kompleksowe opisanie słownictwa zesłańczego jako całości, uwzględniające odpowiednie cezury czasowe. Coraz powszechniejszy dostęp do archiwalnych tekstów (związany zwłaszcza z digitalizacją zbiorów dotychczas pozostających w dyspozycji różnych bibliotek krajowych i zagranicznych) oraz częściowe opracowania poświęcone zagadnieniu (przede wszystkim prace A. Pihan-Kijasowej z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i H. Karaś z Uniwersytetu Warszawskiego) stanowią wystar-

czającą podstawę do takich analiz i przygotowania całościowego opracowania. Ukazywałyby one ciągłość i zmienność słownictwa polskich zesłańców, zgłębiałyby problem rusycyzacji polszczyzny zesłańczej w pełnej perspektywie diachronicznej. Praca *Polszczyzna w GUŁagu* nie jest kompleksowym studium także z innego powodu – opisuje zaledwie słownictwo, pozostawiając poza obszarem obserwacji między innymi oddziaływanie ruszczyzny na składnię wypowiedzi polskich łagierników i zesłańców.

W świetle powyższego muszę stwierdzić, że przed nauką pojawiają się kolejne wyzwania. W niemałym stopniu *Polszczyzna w GUŁagu* otwiera przestrzenie różnorodnych dociekań lingwistycznych oraz sugeruje wnikliwszą obserwację niektórych zagadnień.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych i przedstawienie działalności organizacyjnej

Z racji wykształcenia i pasji podstawowym obszarem moich zainteresowań naukowych jest język. Zagadnienia filologiczne przyciągały moją uwagę jeszcze w czasach licealnych, dlatego też po ukończeniu szkoły mechanicznej i pomyślnym zdaniu egzaminów wstępnych podjąłem studia stacjonarne z filologii polskiej na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Ukończyłem je w kwietniu 2003 roku. Praca magisterska nosiła tytuł *Problem epistolografii łagrowej w świetle języka i aktu komunikacji*. Badania materiałowe trwały blisko rok i wymagały częstych wizyt w Archiwum Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau. Pomoc promotora, prof. zw. dr hab. Krystyny Kleszczowej, okazała się niezbędna dla realizacji moich zamierzeń, zwłaszcza w zakresie uzyskania potrzebnych źródeł finansowych, niezbędnych do zdobycia kopii oryginalnych tekstów. Jako mieszkaniec Oświęcimia postanowiłem dołożyć cegiełkę do badań języka drugiej wojny światowej, bo choć od ponad pół wieku mówi się o potrzebie takich badań, przed nauką wciąż stoją nierozpoznane przestrzenie językowej rzeczywistości wojennej.

W październiku 2003 roku rozpocząłem studia doktoranckie na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Za zgodą Rady Wydziału przewód doktorski otworzyłem po drugim roku studium. Publiczna obrona dysertacji doktorskiej odbyła się w listopadzie 2006 roku. Rozprawa, zatytułowana *Rzeczywistość obozowa odzwierciedlona w polszczyźnie więźniów oświęcimskich. Studium leksykalno-semantyczne*, była zgłębieniem i rozwiązaniem problemów dostrzeżonych w trakcie przygotowywania pracy magisterskiej. Praca doktorska stała się podstawą wydanej w 2010 roku książki *Auschwitz – słowa i milczenie. Studium leksykalno-semantyczne* (Wydawnictwo Naukowe ATH w Bielsku-Białej; druk w 2010 r., dodruk w 2014 r.).

Moje zaangażowanie w opis wskazanych powyżej problemów funkcjonowania języka polskiego w nazistowskich obozach koncentracyjnych i w łagrach sowieckich znajduje wyraz nie tylko w dwóch publikacjach książkowych. Wiele uwag związanych z tymi zagadnieniami zawarłem w artykułach opublikowanych w czasopiśmie naukowych i pracach zbiorowych. Są to: *Wartości (nie)ludzkie. Z zagadnień aksjologii języka więźniarskiego* ([w:] *Bogactwo polszczyzny w świetle jej historii. Tom 1*, red. K. Kleszczowa, A. Rejter, Katowice 2006, s. 51–63), *Homo sum... Wartości w języku*

więźniów obozów koncentracyjnych („Polonica” 2007, t. XXVIII, s. 141–150), *Faktograficzna wartość słownictwa więźniów oświęcimskich* („Prace Filologiczne” 2007, t. LIII, s. 427–436), *W sprawie nazw Oświęcim i Auschwitz - ich zasadności w perspektywie historycznojęzykowej* ([w:] *Bogactwo polszczyzny w świetle jej historii. Tom. 2*, red. K. Kleszczowa, A. Rejter, Katowice 2006, s. 65–72), *Śmierć w obozach koncentracyjnych. Świadectwa słownikowe* („Joseph von Eichendorff Konversationsforum. Ze-szyty edukacji kulturalnej” 2008, nr 59, s. 131–145 – tekst ukazał się w języku polskim i niemieckim), *Verba volant, vulnus manet. O agresji językowej w dowcipach o Auschwitz i holokauście* ([w:] *Współczesne wymiary humanizmu*, red. J. Pacuła, Bielsko-Biała 2013, s. 55–70), *Spółeczność łagrowa w „Innym świecie” Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. Świadectwa słownikowe* („Świat Słowian” 2014, t. III, s. 227–252), *W poszukiwaniu odpowiedzialności za właściwą percepcję problematyki obozowej w kształceniu polonistycznym* („Kwartalnik Polonistyczny. Konteksty Kulturowe” 2008, nr 3, s. 125–130), *Słowo jako obraz. Stylizacja językowa w komiksie historycznym (cykl „Epizody z Auschwitz”)* ([w:] *Kontekstowy MIKS. Przez opowieści graficzne do analiz kultury współczesnej*, red. G. Gajewska, R. Wójcik, Poznań 2011 s. 211–219), *Ogólne nazwy więźniów w oficjalnej i półoficjalnej nomenklaturze łagrowej. Różnice i pokrewieństwa znaczeń* ([w:] *Dostrzec różnicę*, red. T. Bielak, R. Pysz, Bielsko-Biała 2014, s. 109–129), *Pamięć – zjawisko (nie)werbalne. Język wobec kwestii Zagłady* ([w:] *Pamięć – historia – polityka*, red. A.P. Bieś, M. Chrost, B. Topij-Stempińska, Kraków 2012, s. 407–417), *Człowiek „u zmięczeniu” życia. O dwóch wyrazach: łagrowym muzulman i łagrowym docho-diaga* ([w:] *O zmięczeniu myśli różne*, red. B. Tomalak, A. Matuszek, E. Gajewska, Bielsko-Biała 2014, s. 146–167).

Od samego początku w mojej pracy naukowej szczególne miejsce zajmują zagadnienia leksykologiczne. Podejmowane rozważania mają charakter etno- lub socjolingwistyczny (dotyczą stereotypów językowych, tabu językowego, ale też komunikacji medialnej i promocyjnej). Do tekstów tych można zaliczyć: *„Zwierzęta w sieci”. Szkic leksykalno-semantyczny* („Język Polski” 2008, R. LXXXVIII, z. 1, s. 22–28), *Czy wyraz bank zaprocentuje na koncie polszczyzny?* („Język Polski” 2009, R. LXXXIX, z. 3, s. 225–228), *O homofobii z perspektywy językowej* („Świat i Słowo” 2009, nr 1: *Tolerancja a permisywizm*, s. 241–253), *Lokomotywa historii, słońce narodów, uniwersalny geniusz... Mit Stalina i język* („Świat i Słowo” 2010, nr 2: *Słowem (od- i do-) malowane*, s. 145–157), *Leksykalne wykładniki aprobaty we współczesnej polszczyźnie potocznej. Źródła – ewolucja – prognozy* („Kwartalnik Językoznawczy” 2011, nr 2, s. 32–51), *Integracja społeczna Polaków i jej odbicie we współczesnym języku* („Świat i Słowo” 2011, nr 2: *Wspólnotowy język*, s. 33–45), *Wielki świat w małym mieście. Rekonesans leksykologa* ([w:] *Małe miasta. Studia i szkice humanistyczne*, red. J. Pacuła, L. Romaniszyn-Ziomek, Bielsko-Biała 2012, s. 36–49), *Czy w socjolekcie uczniowskim wygląd drugiej osoby objęty jest tabu językowym? Wnioski leksykologiczne* ([w:] *Przekraczanie granic. I*, red. K. Feruga, A. Ostrowska-Knapik, R. Wojtoń, Praga 2012, s. 113–137), *Językowe i pozajęzykowe komponenty marki politycznej* („Media i Społeczeństwo” 2011, nr 1, s. 133–150), *Grafizacja i wizualizacja słowa w zapowiedziach medialnych* („Media i Społeczeństwo” 2012, nr 2, s. 74–93),

Słowa w natarciu. Metaforyka militarna w dyskursie politycznym („Zeszyty Prasoznawcze” 2012, nr 3, s. 35–62), *Prawidła zoofenologii w ludowych porzekadłach zamknięte* ([w:] *Pętla czasu. Język i kultura*, red. J. Pacuła, Bielsko-Biała 2014, s. 39–60), *Polskie i rosyjskie egzoetnonimy i przezwiska Żyda w kontekście stereotypu językowego* ([w:] *Linguarum Silva. T. 1: Opozycja - przeciwieństwo - kontrast w języku i w tekście*, red. B. Mitrenga, Katowice 2012, s. 135–148), *Językowe sygnały wspólnotowości i tożsamości lokalnej w tytułach prasy regionalnej (na materiale prasy województwa śląskiego)* („Naukowy Przegląd Dziennikarski/Journalism Research Review Quarterly” 2013, nr 2, s. 32–44), *Akt powitania i pożegnania w socjolekcie młodzieżowym. Gesty i formuły językowe im towarzyszące* ([w:] *Poetyka gestów. Język – literatura – kultura*, red. T. Bielak, J. Pacuła, L. Romaniszyn-Ziomek, Bielsko-Biała 2014, s. 34–50), *Słowa atakują. Metafory militarne w dyskursie politycznym* („Polonica” 2012, t. XXXII, s. 211–236), *Słownictwo wyrażające kontrast w języku dzieci sześcioletnich* ([w:] *Dziecięce poznawanie świata. Mowa i jej rozumienie*, red. L. Madelska, J. Wojciechowska, Bielsko-Biała 2013, s. 187–199), *Językowy obraz kamienia we frazeologii polskiej. Spojrzenie diachroniczne* ([w:] *Kamień w literaturze, języku i kulturze. T. 2*, red. M. Roszczyńska, K. Wądolny-Tatar, Kraków 2013, s. 67–87), „*Gorolu, czy ci nie żal?*”. *O tym, co łączy gorola z górale, a hanysa z ceprem* ([w:] *Góry i wędrowanie. Prace ofiarowane Profesorowi Tomaszowi Stępniewi*, red. J. Pacuła, Bielsko-Biała 2014, s. 76–95), *O boskim doznaniu (erotycznym), anielskich przeżyciach (seksualnych) i świętym zakazie (pracy po godzinach). Z zagadnień profanizacji słownictwa religijnego* („Świat i Słowo” 2014, nr 2(23): *Myślenie religijne wobec wyzwań współczesności*, s. 285–311), *Szablony nazewnicze Żyda w polszczyźnie i innych językach słowiańskich* ([w:] *Badanie i projektowanie komunikacji. T.5*, red. M. Grech, A. Siemes, M. Wszolek, Wrocław 2016, s. 165–192), *Co ma Moskal do moskalika?* ([w:] *Zaczytani. Tom jubileuszowy dla Profesor Anny Węgrzyniak*, red. M. Bernacki, T. Bielak, I. Gielata, K. Koziołek, Bielsko-Biała 2012, s. 85–94), *Nazwy zawodów jako symptomy mody językowej i snobizmu, przejawy nobilitacji społecznej oraz oznaki zmian gospodarczych* ([w:] *Zjawisko nobilitacji i deprecjacji w języku. Słowa i teksty. T. II*, red. R. Bizior, D. Suska, Częstochowa 2012, s. 55–77), *Językowo-kulturowy obraz policji i policjanta. Autorytet, stereotyp, wartościowanie* ([w:] *Autorytet słowa w działaniach człowieka. Odpowiedzialność dla bezpieczeństwa*, red. J. Wojciechowska, Bielsko-Biała 2014, s. 143–170), *Z historii ekspresywizmów wyrażających negatywną ocenę młodzieży* ([w:] *Dziecko – literatura, sztuka, język*, red. R. Starz, Kielce 2016, s. 391–418), *Ikonizacja komponentów werbalnych reklamy* ([w:] *Reklama. Podręcznik z zakresu projektowania komunikacji*, red. M. Wszolek, Kraków 2016, s. 285–349), *O kilku polskich nazwach alkoholu* („Prace Językoznawcze UWM” 2017, t. XIX, z. 4, s. 121–132), *Prezerwatywa, kondom, gumka – o nazwach pewnego środka antykoncepcyjnego i ochronnego w historii polszczyzny* („Półrocznik Językoznawczy Tertium. Tertium Linguistic Journal” 2017, nr 2(2), s. 1–21).

Oprócz tego złożyłem do druku trzy teksty: *Sowiecka kategoria „wroga narodu”. Refleksy leksykalne w polskiej literaturze łagrowej* („Annales UMCS, sec. FF (Philologiae)”), *Stan obecny i przyszłość gwary w Trójwsi Beskidzkiej (doniesienie z badań nad edukacją regionalną na Podbeskidziu)*

(„Świat i Słowo”), *O wulgaryzacji polszczyzny i jej antypedagogicznej obecności w mediach* („Konteksty Pedagogiczne”).

Poza wskazanymi publikacjami na wspomnienie zasługuje monografia, którą wydałem w 2015 roku, nosząca tytuł *XVIII- i XIX-wieczne nazewnictwo „zwierząt zmierzchnych” (perspektywa etnolingwistyczna)*. W pracy tej poddałem obserwacji XVIII- i XIX-wieczne miana zwierząt prowadzących wieczorno-nocny tryb życia. W obrębie analiz znalazły się zatem: z jednej strony nazwy skupiające się wokół pojęcia ZMIERZCH, czyli takie, których zakres wyznaczają rzeczowniki: *wieczór, zmrok, mrok* i *noc*, z drugiej – określenia, które formalnie nie wskazują na związek z wieczorem czy nocą, chociaż styl życia samych zwierząt wiąże się właśnie z tymi porami, na przykład sowy, która „ofobliwie w wieczór iak Niedopérz lata”. Rozdział pierwszy poświęcony został nazwom owadów, drugi nazewnictwu nietoperzy, z kolei rozdział trzeci dotyczy mian sów. Materiał został wyekscerpowany z kilkudziesięciu polskich opracowań przyrodniczych (m.in. K. Kluka, R. Ładowskiego, P. Czenpińskiego, A. Wagi). Pracę opiniowała do druku prof. Katarzyna Skowronek. Częściowo treści zaprezentowane w opracowaniu zawarłem w artykule *Nazwy owadów skupione wokół pojęcia ZMIERZCH w językowym obrazie świata (na materiale XVIII- i XIX-wiecznym)*, który ukazał się w 2013 roku w „Pracach Naukowych Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Seria Językoznawstwo”.

Oprócz autorskich artykułów i publikacji książkowych w moim dorobku znajdują się również opracowania redakcyjne. Są to zarówno redakcje numerów tematycznych czasopism naukowych, jak i redakcje monografii wieloautorskich:

- „Świat i Słowo” 2010, nr 2(15): *Słowem (od- i do-) malowane*, ss. 274.
- „Świat i Słowo” 2011, nr 2(17): *Wspólnotowy język*, ss. 232.
- „Media i Społeczeństwo” 2012, nr 2: *Język mediów a kreowanie sensu – doświadczenie wirtualności – media i mediatyzacja w perspektywie pedagogiki*, ss.195.
- *Małe miasta. Studia i szkice humanistyczne*, Bielsko-Biała: Wydawnictwo Naukowe Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, 2012, ss. 220. (współredakcja: L. Romaniszyn-Ziomek).
- *Współczesne wymiary humanizmu*, Bielsko-Biała: Wydawnictwo Naukowe Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, 2013, ss. 209.
- *Poetyka gestów. Język – literatura – kultura*, Bielsko-Biała: Wydawnictwo Naukowe Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, 2014, ss. 124. (współredakcja: T. Bielak, L. Romaniszyn-Ziomek).
- *Góry i wędrowanie. Prace ofiarowane Profesorowi Tomaszowi Stępniewi*, Bielsko-Biała: Wydawnictwo Naukowe Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, 2014, ss. 271.
- *Pętla czasu. Język i kultura*, Bielsko-Biała: Wydawnictwo Naukowe Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, 2014, ss. 120.

- *W kontakcie. Język i komunikacja*, Bielsko-Biała: Wydawnictwo Naukowe Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, 2015, ss. 127 (współredakcja: K. Ożańska-Ponikwia).
- *Teksty i preteksty. Edukacyjna przestrzeń obrazu*, Bielsko-Biała: Wydawnictwo Naukowe Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, 2016, ss. 150.

W dużej mierze wspomniane prace redakcyjne są związane z moją działalnością naukową i organizacyjną o innym charakterze:

a) członkostwem w redakcjach punktowanych czasopism naukowych:

- „Świat i Słowo” (od 2012 roku piastowałem funkcję sekretarza, a od dwóch lat współodpowiadam za dział językoznawczy; lista MNiSW: część B, 8 punktów) – efektem są tomy: *Słowem (od- i do-) malowane* i *Wspólnotowy język*;
- „Media i Społeczeństwo” (pełnię funkcję sekretarza; lista MNiSW: część B, 7 punktów*) – redakcja tomu *Język mediów a kreowanie sensu*;

b) realizacją jednego z projektów naukowych kierowanej przeze mnie Pracowni Lingwistyki Komunikacyjnej i Kulturowej – wydawania serii „Komunikacja i Język”, której jestem głównym redaktorem:

- *Poetyka gestów. Język – literatura – kultura* to pierwszy tom serii, w którym zamieszczone zostały teksty skupiające się na geście jako pozawerbalnym sposobie komunikowania i komunikowania się (tom liczy jedenaście artykułów, wśród autorów znajdują się pracownicy SWPS, UŚ, UJ i UAM);
- *Pętla czasu. Język i kultura* to drugim tomem, którego tematem przewodnim jest czas jako jedna z głównych wartości wyznaczających tożsamość kulturową (głos w dyskusji zabrali między innymi pracownicy UŚ, UO, UZ, Uniwersytetu Sofijskiego i Uniwersytetu w Płodwiwie);
- *W kontakcie. Język i komunikacja* jest trzecim tomem, w którym znalazły się teksty poruszające zagadnienie kontaktu między uczestnikami dyskursu medialnego i edukacyjnego (wśród autorów znajdują się przedstawiciele ATH, Bond University w Gold Coast i JET English College w Sydney);
- *Teksty i preteksty. Edukacyjna przestrzeń obrazu* to czwarty tom serii, który gromadzi artykuły dotyczące obecności tekstu ikonicznego w edukacji humanistycznej (wśród autorów znaleźli się między innymi pracownicy UKSW, Muzeum 'Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie', ATH, UŚ).

Poza publikowaniem własnych tekstów i redakcją prac zbiorowych miałem okazję współpracować z prestiżowym czasopismem naukowym „Lingua Posnaniensis”, wydawanym przez Poznańskie Towarzystwo Naukowe oraz Instytut Językoznawstwa UAM (lista czasopism MNiSW: cz. C, 10 punktów). W 2017 r. zostałem poproszony o przygotowanie recenzji anglojęzycznych tekstów poświęconych komunikologii.

* Czasopismo powstało ze wspólnej inicjatywy pracowników jednostki, w której jestem zatrudniony (wówczas funkcjonującej jako Katedra Komunikacji Medialnej, Public Relations i Edukacji Językoznawczej), a jego redaktorem naczelnym została prof. Zofia Kowalik-Kaleta.

Świadectwem mojej aktywności naukowej są także konferencje naukowe – tak jeśli chodzi o ich organizację, jak i o udział w takich spotkaniach. Byłem członkiem komitetów organizacyjnych pięciu konferencji: *Pytanie o wspólnotę* (2010 r., konferencja międzynarodowa, organizatorzy: Katedra Literatury i Kultury Polskiej oraz Katedra Komunikacji Medialnej, Public Relations i Edukacji Językoznawczej Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, Instytut Teologiczny im. Św. Jana Kantego w Bielsku-Białej), *Małe miasta* (2011 r., konferencja międzynarodowa, organizatorzy: Katedra Literatury i Kultury Polskiej Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej oraz Instytut Teologiczny im. Św. Jana Kantego w Bielsku-Białej), *Przestrzeń nowych mediów i nowe życie starych mediów. Media i mediatyzacja a pedagogika* (2011 r., konferencja ogólnopolska, organizatorzy: Katedra Komunikacji Medialnej, Public Relations i Edukacji Językoznawczej oraz Katedra Pedagogiki i Psychologii Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej), *Pytanie o różnicę(ę)* (2012 r., konferencja ogólnopolska, organizatorzy: Katedra Teorii i Praktyk Komunikacji, Katedra Literatury i Kultury Polskiej Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej oraz Instytut Teologiczny w Bielsku-Białej), *Konteksty medialne w edukacji humanistycznej* (2016 r., konferencja ogólnopolska, organizatorzy: Katedra Teorii i Praktyk Komunikacji, Katedra Literatury i Kultury Polskiej Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej oraz Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie). Natomiast jeśli chodzi o mój udział w konferencjach, to poza uczestnictwem we wspomnianych już spotkaniach naukowych, odnotować trzeba także głos zabierany przeze mnie podczas: międzynarodowej konferencji *Przestrzenie kultury komiksowej* (Poznań, 4–5 II 2010 r., organizatorzy: Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, Collegium Europaeum Gnesense UAM oraz Projekt Centrala – Sztuka Komiksu Europy Środkowej), ogólnopolskiej konferencji *Kamień w języku, literaturze i kulturze* (Kraków, 8–9 XII 2011 r., organizator: Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN), międzynarodowej konferencji *Rzecz o dziele Piotra Skargi* (Kraków, 14–15 V 2012 r., organizatorzy: Akademia „Ignatianum” i Sejm Rzeczypospolitej Polskiej), ogólnopolskiej konferencji *Zmierzch* (14–15 XI 2013 r., organizator: Katedra Literatury i Kultury Polskiej Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej), ogólnopolskiej konferencji *Pamięć historyczna a edukacyjna terażniejszość* (10 VI 2010 r., organizator: Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”), ogólnopolskiej konferencji *Media regionalne i lokalne – tożsamość, wspólnotowość, podmiotowość* (9 VI 2011 r., organizatorzy: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Oświęcimiu, Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego), międzynarodowej konferencji *Zjawisko nobilitacji i deprecjacji w języku, komunikacji i tekście* (24–25 X 2011 r., organizator: Instytut Filologii Polskiej Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie), dwóch ogólnopolskich konferencji z cyklu *Communication design: badanie i projektowanie komunikacji* (2014 r. i 2015 r., organizator: Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Wrocławskiego), *Ogólnopolskiej Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej „Dyskurs (para)medyczny – gatunki, funkcje, przeobrażenia”* (7–8 XII 2017 r., organizator: Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego), ogólnopolskiej konferencji z cyklu AL SEMANTICA – *O znaczeniu*

wieloznaczności w języku i życiu człowieka (21 X 2017 r.; organizator: Zakład Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie).

Wypada w tym miejscu wspomnieć o mojej przynależności do organizacji naukowych. Do 2010 roku byłem członkiem Komisji Językoznawstwa PAN (oddział w Katowicach), od 2010 roku jestem członkiem Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego, a od 2013 roku należę do Polskiego Towarzystwa Językoznawczego.

Za istotne uważam odniesienie się także do drugiego obszaru moich zainteresowań – edukacji polonistycznej (czy szerzej – humanistycznej). Wyrazem mojego zaangażowania w sprawy dydaktyki języka polskiego jest nie tylko prowadzenie zajęć z tego zakresu dla studentów i słuchaczy studiów polonistycznych, logopedycznych czy pedagogicznych, ale także aktywne włączanie się w działania mające na celu podnoszenie jakości kształcenia w szkołach. Są nimi na przykład: stała współpraca z metodykami i konsultantami metodycznymi z oświęcimskiego ośrodka Małopolskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli, zorganizowanie dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych konferencji naukowo-metodycznej (2016 r.), sprawowanie funkcji egzaminatora egzaminu gimnazjalnego (nr certyfikatu: GHU/4761/05) i egzaminu maturalnego (nr certyfikatu: MPO/285/07), sprawowanie funkcji eksperta MEN ds. awansu zawodowego nauczycieli (decyzja: DKOW.WAZN.6013.23.2015; nr 16 582/612). Powinienem także wspomnieć o współpracy z Wydawnictwami Szkolnymi i Pedagogicznymi – otóż na zlecenie jednego z wiodących wydawców książki edukacyjnej uczestniczyłem w opracowaniu poradników metodycznych dla nauczycieli języka polskiego (*Jutro pójdę w świat. Klasa 5 szkoły podstawowej. Poradnik nauczyciela*, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2013, ss. 128. [współautorstwo: B. Surdej, A. Surdej], *Jutro pójdę w świat. Klasa 5 szkoły podstawowej. CD-ROM dla nauczyciela (scenariusze lekcji karty pracy, sprawdziany)*, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2013, ss. 215. [współautorstwo: B. Surdej, A. Surdej], *Jutro pójdę w świat. Klasa 6 szkoły podstawowej. Poradnik nauczyciela*, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2014, ss. 135. [współautorstwo: M. Nitka], *Jutro pójdę w świat. Klasa 6 szkoły podstawowej. CD-ROM dla nauczyciela (scenariusze lekcji karty pracy, sprawdziany)*, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2014, ss. 401, WSiPnet.pl. [współautorstwo: T. Bielak]), a ponadto wystąpiłem jako współautor podręcznika do języka polskiego *Jutro pójdę w świat. Klasa 6 szkoły podstawowej* (autorstwo części testowych, podsumowujących rozdziały).

Poza wspomnianymi działaniami związanymi z szeroko rozumianym kształceniem polonistycznym powinienem odnotować również, że od 2007 roku z rekomendacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach sprawuję funkcję rzeczoznawcy Ministerstwa Edukacji Narodowej ds. programów nauczania i podręczników. Do tej pory uczestniczyłem w pracach stu kilkunastu zespołów recenzenckich, powołanych w celu oceny merytorycznej, dydaktycznej i językowej materiałów dopuszczanych do użytku szkolnego. Opiniowanie merytoryczne i dydaktyczne dotyczy opracowań z zakresu dwóch przedmiotów szkolnych – języka polskiego i wiedzy o kulturze, z kolei ocena językowa dotyczy materiałów ze wszystkich przedmiotów kształcenia ogólnego i zawodowego.

Z podniesioną powyżej sprawą zaangażowania w sprawy edukacji polonistycznej (humanistycznej) wiąże się szereg przedsięwzięć o charakterze popularyzującym wiedzę o polszczyźnie i kulturze polskiej. Spośród licznych działań w tym zakresie, mniej lub bardziej nośnych, na wymienienie zasługują: współorganizowanie z doradcami metodycznymi z języka polskiego Powiatowego Konkursu z Języka Polskiego „Granice mojego języka są granicami mojego świata” (corocznie w imprezie bierze udział kilkuset uczniów z jedenastu szkół ponadgimnazjalnych z powiatu oświęcimskiego, od samego początku przygotowuję pytania do dwóch etapów konkursu, występuję jako ekspert merytoryczny), udział w Uczniowskim Kongresie Języka Polskiego, który organizował Dom Kultury im. W. Kubisz w Bielsku-Białej (prowadzenie warsztatów dla uczniów gimnazjum i liceum), organizacja w szkołach wykładów upowszechniających wiedzę o języku polskim i komunikacji medialnej (w ramach porozumień podpisanych przez Wydział Humanistyczno-Społeczny ATH ze szkołami oświęcimskimi, bielskimi i żywieckimi) czy też wygłoszenie prelekcji podczas dwudniowej konferencji metodycznej organizowanej w kwietniu 2017 r. przez Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Stowarzyszenie Romów w Polsce (wystąpiłem z tematem: *Pojęcia agresji, nienawiści i nietolerancji w perspektywie etno- i socjolingwistycznej*). Inną formą popularyzacji wiedzy o języku polskim były wykłady, które prowadziłem dla studentów slawistyki bułgarskich uczelni: Uniwersytetu Sofijskiego im. św. Klemensa z Ochrydy (podczas pierwszego i drugiego pobytu w ramach programu Erasmus – 2012 r. i 2013 r.) oraz Uniwersytetu im. Paisija Chilendarskiego w Płowdiwie (podczas pierwszego wyjazdu – 2013 r.). Tematyka zajęć wiązała się między innymi z historią polskich nazwisk na tle słowiańskim, zmianami zachowań komunikacyjnych w polskich mediach i w sferze polityki.

Ze sferą dydaktyki wiąże się również inna moja działalność – organizacyjna: w latach 2011–2013 pełniłem funkcję przewodniczącego Wydziałowej Komisji ds. Kształcenia, w okresie 2013–2016 przewodniczyłem Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia i jednocześnie pełniłem rolę Pełnomocnika ds. Jakości Kształcenia. W tym czasie odpowiedzialny byłem za wdrożenie na wydziale przepisów związanych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji (dotyczyło to aż pięciu kierunków kształcenia: pedagogiki, filologii angielskiej, filologii polskiej, filologii słowiańskiej i filologii hiszpańskiej), opracowywałem koncepcje nowych programów studiów dla filologii polskiej (dla dwóch specjalności: nauczycielskiej i medialnej/projektowania komunikacji), koordynowałem prace zespołu przygotowującego raport dla Polskiej Komisji Akredytacyjnej (ocena instytucjonalna), uczestniczyłem w pracach zespołu przygotowującego dokumentację dla PKA, która przeprowadzała ocenę programową kierunku „filologia polska”. W roku akademickim 2015/2016 rektor ATH powierzył mi zorganizowanie ogólnouczelnianego studium pedagogicznego dla nauczycieli akademickich, którzy nie posiadali przygotowania dydaktycznego, a także kierowanie tą formą doskonalenia pracowników naukowo-dydaktycznych. Od października 2016 roku jestem członkiem Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia.

Jeśli chodzi o dydaktykę akademicką, wspomnę, że prowadzę zajęcia, których zakresy problemowe w pełni odpowiadają moim zainteresowaniom naukowym. Prowadzę wykłady, konwersatoria

i ćwiczenia z następujących przedmiotów: historia języka polskiego, gramatyka historyczna języka polskiego z elementami języka staro-cerkiewno-słowiańskiego, regionalne i terytorialne odmiany polszczyzny, język mediów, stylistyka praktyczna, gramatyka opisowa języka polskiego, metodyka nauczania języka polskiego. W roku akademickim 2014/2015 powierzono mi również prowadzenie magisterskiego seminarium dyplomowego. Ogółem wypromowałem 19 licencjatów i 17 magistrów (występowałem ponadto jako recenzent prac dyplomowych – opiniowałem ich ponad 30). Prace pisane pod moją opieką dotyczą przede wszystkim historycznej i gwarowej leksyki kulinarnej i gospodarskiej, stereotypów językowych oraz – rzadziej – dyskursu promocyjnego.

Za moją pracą naukową, dydaktyczną i organizacyjną zostałem trzykrotnie uhonorowany indywidualną nagrodą Rektora Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej (2014 r., 2015 r., 2016 r.).

Kończąc autoreferat, chcę jeszcze wspomnieć o swoich planach naukowych. Jednym z pomysłów, będącym już w trakcie realizacji, jest wydanie monografii poświęconej XVIII- i XIX-wiecznej terminologii entomologicznej (tom będzie obejmować nazewnictwo hymenopterologiczne, myrmekologiczne i apidologiczne). Rzecz jasna, wciąż będę się zajmował zagadnieniem polszczyzny w łagrach i lagrach: zamierzam zająć się podobieństwem znaczeniowym słownictwa łagrów sowieckich i łagrów nazistowskich (zbieżność realiów i analogia wielu desygnatów widoczna jest w płaszczyźnie leksykalnej), a w nieco dalszej perspektywie chciałbym wydać pracę na temat pożyczek rosyjskich pojawiających się w relacjach polskich zesłańców od XVII wieku do drugiej połowy wieku XX (zależy mi na ukazaniu zmienności i stabilności jednostek słownikowych pojawiających się w tekstach wspomnieniowych polskich zesłańców). Ponadto chciałbym wspomnieć o swoim udziale w opracowaniu przez Wydział Humanistyczno-Społeczny ATH wniosku do programu MNiSW „Regionalna Inicjatywa Doskonałości”. W ramach tych działań złożyłem dwa projekty badawcze korelujące z profilem naukowym jednostki, w której jestem zatrudniony: pierwszy, związany z onomastyką medialną, nosi tytuł *Semantyka tytułów prasy parafialnej. Czasopisma diecezji bielsko-żywieckiej na tle ogólnopolskim*; drugi, przygotowany wspólnie z dr. Tomaszem Bielakiem, odnoszący się do komunikacji promocyjnej, to *Bielsko-Biała – (auto)stereotypy. Wizerunek miasta zawarty w materiałach promocyjnych wydawanych przez jednostki samorządu terytorialnego (1975–2018)*.

